

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V OLOMOUCI

Městský úřad Šternberk
Odbor investic a veřejných
zakázek
Horní náměstí 16
785 01 Šternberk

Váš dopis čj. / sp.zn: MEST 111898/2025 // OIVZ 68/2025

Ze dne / doručeno dne: 9. 7. 2025 / 9. 7. 2025

Číslo záměru v ISSŘ / ID dokumentace: - - -

Naše čj.: NPU-391/61100/2025

Vyřizuje: Mgr. Tichá

Spisový znak: 82.1

Olomouc 24. 7. 2025

Bývalý klášter augustiniánů, parc. č. 10, v obci a k.ú. Šternberk – KP rej. č. 20311/8-1971 ÚSKP ČR.

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

Žádost ve věci „sanace opěrné stěny v areálu bývalého augustiniánského kláštera na parcele č. 10 v k.ú. Šternberk“.

Přílohy žádosti:

- PD ve stupni DSP: "Sanace opěrné stěny v areálu farnosti, k.ú. Šternberk, p.č. 10", zprac.: Ing. Josef Vajdák, Komenského 1, 785 01 Šternberk, červen 2025.
- kopie výpisu z KN, kopie KM.

Popis zamýšlených prací:

V předložené žádosti doplněné projektovou dokumentací jsou navrženy zajišťovací práce na části opěrné zdi u jihovýchodního křídla objektu konventu. Jedná se o sanaci opěrné zdi v délce 8,5 m a šířce 0,8 m, která je navržena jako nová konstrukce ze ztraceného armovaného bednění, s opláštěním kamenným obkladem, s blíže nespecifikovaným spárováním – způsob, materiál. Výška nové opěrné zdi je navržena 3,15 m nad terénem, pod terénem v hloubce 0,6 m. Na porušenou opěrnou zeď navazuje venkovní otevřená, klenutá cihelná a kamenná místnost, která nebude v rámci úprav narušena, budou provedena opatření, aby nedošlo k jejímu porušení. V místě stavby byl proveden průzkum a návrh sanace odbornou firmou pro stavební průzkum a diagnostiku staveb – Statika design Olomouc. Na podkladě průzkumu byla zpracována dokumentace v rozsahu pro provádění stavby. Dle stavebního průzkumu Statika Design je navrženo v narušené části opěrné stěny provést její celkovou

sanaci – odbourání porušené části až do úrovně jejího založení, provést novou základovou konstrukci, vyzdít novou betonovou stěnu ztraceného bednění a provést zpětné kamenné obezdění. Stávající stěna je silně zarostlá plazivou zelení (břečťan apod.), která bude v potřebném rozsahu stavebních úprav odstraněna (jak?). Před započítím sanačních prací bude provedeno zapření kamenné stěny a sousední klenuté místnosti – dřevěné pažení z hranolů 120/120 mm. Pak bude opravovaná část postupně odshora rozebírána. Po rozebrání stěny bude odtěžena i přiměřená část svahu za stěnou a vyhloubena jáma pro základovou konstrukci – záporovou železobetonovou desku a pas pod opěrnou stěnou. Hloubka jámy pro základovou desku je 1100 mm pod úroveň stávajícího terénu (400 mm tl. desky + 100 mm podkladní beton a 600 mm tloušťka zeminy pro přitížení). Půdorysně je jáma ve tvaru L s šířkou nožek 2800 mm. Rýha pro základový pas pod deskou pak bude šířky 500 mm, hloubky 500 mm. Při provádění výkopových prací nesmí dojít k podkopání základů stávajícího objektu fary nebo opěrné stěny. Při ověřování základů stávajících konstrukcí je nutné na místo přivolat statika pro konzultaci, případně k návrhu zapření stávajícího objektu nebo opěrné stěny. Základová deska je navržena jako monolitická železobetonová tl. 400 mm a pasy pod ní 500 x 500 mm. Beton bude třídy C25/30 XC2, ocel B500B, ocelová výztuž bude před betonáží kladena do bednění. Nová opěrná stěna je koncipována ze ztraceného bednění tl. 300 mm (s ocelovou výztuží) a kamenným obkladem tl. 250 mm. Pro stěnu ze ztraceného bednění budou do základové desky zapuštěno svislé kotvení – ocelové trny O12. Do vodorovných drážek ZB budou kladeny vodorovné pruty O12. Formu a styl kladení kamenného obkladu odsouhlasí a přebere specialista památkové péče. Napojení nové stěny ze ztraceného bednění na stávající kamennou zeď bude provedeno pomocí zakapsování (kapsy cca 250 x 250 x 300 mm). Výška nové opěrné stěny nad základovou deskou bude 3750 mm (z toho 600 mm pod úrovní terénu, 3150 mm nad terénem).

Charakteristika věci:

Architektonicky a historicky významný soubor budov nejstarší augustiniánské kanonie na Moravě, budovaný v letech 1718-1723 a následně po roce 1736 podle projektu A. N. Beduzziho, významově úzce souvisí se stavbou chrámu Zvěstování Panny Marie. Ke klášteru přináležely rozsáhlé pozemkové prostory, které jsou v současné době pod úrovní ulice Zahradní. Od okolního terénu po celé východní straně komplexu je areál kláštera oddělen ohradní/opěrnou zdí, která řeší terénní nerovnost (v řešeném místě zhruba výškový rozdíl 3 m oproti úrovni ulice Zahradní).

Bývalý augustiniánský klášter – čtyřkřídlá, jednopatrová budova, krytá sedlovou střechou s vnitřním dvorem (přiléhající k jižní straně farního kostela), k níž se na jihovýchodě připojuje budova prelatury s konventem. K ambitu přistavěná jedno a dvoupatrová prelatura vytváří směrem k jihu otevřený dvůr, jehož západní křídlo navazuje v pravém úhlu na starý konvent, východní tvoří součást uzavřeného obdélníku barokního konventu. V západním jednopatrovém křídle umístěn vstupní kamenný portál s letopočtem 1723. Dvoupatrové východní křídlo – k němu připojen barokní konvent s bohatě členěným, konkávně zvlněným dvoupatrovým průčelím se dvěma nárožními a středním rizalitem. Jádrem stavby (křížová chodba) z konce 14. století, barokní přestavba zahájena kolem roku 1720 (prelatura), 1728 (refektář), 1737 konvent s knihovnou. Řešený úsek opěrné zdi se nalézá při jihovýchodním rohu konventu, v navazující části je klenutá prostora a předpokládaná další klenutá prostora v blízkosti řešeného úseku zdi (JV).

Technický stav věci:

V historii kláštera a kostela došlo k navýšení původní výšky terénu zahrady na terase nad kostelem, což v současné době způsobuje zavlhání zdiva severní (šternberské) kaple u kostela Zvěstování PM. Řešený úsek opěrné/ohradní zdi je situován při jihovýchodním rohu konventní budovy, navazuje klenutá prostora. Je možné, že v minulosti byl řešený prostor nějakým způsobem vyspádován či

odvodněn, dokladem promyšlených barokních řešení (kromě srovnání s obdobnými objekty) může být pp. existence cisterny na vodu v prostoru výše uvedeného polootevřeného dvora. Současný stav řešené konstrukce je havarijní, zdivo zatížené srážkovou i zemní vlhkostí, mrazovými cykly, v minulosti vzrostlou zelení.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně-historických hodnot:

Předmětem ochrany je zachování památkových hodnot, které tvoří původní hmotové a materiálové řešení velmi hodnotné barokní architektury včetně jejích součástí, tj. liniová stavba.

Ke kulturně-historickým hodnotám nemovité kulturní památky patří dochovaná hmota, původní svislé a vodorovné konstrukce, střešní konstrukce, vnitřní dispozice, původní fasáda, původní okenní a dveřní výplně, původní omítky, umělecko-řemeslné prvky. Součástí těchto hodnot je také liniová stavba-ohradní/opěrná zeď bývalého kláštera.

Architektonicky a historicky významný soubor budov nejstarší augustiniánské kanonie na Moravě, budovaný v letech 1718-1723 a následně po roce 1736 podle projektu A. N. Beduzziho, významově úzce souvisí se stavbou chrámu Zvěstování Panny Marie, který má klíčový význam pro urbanistickou strukturu města jako jeho přirozená dominanta, exponovaná při všech dálkových pohledech a zároveň představuje jednu z nejvýznamnějších staveb doznívajícího baroka na Moravě, a to jak svými kvalitami architektonickými a urbanistickými, tak i svou výzdobou vzniklou za účasti předních moravských umělců té doby (F. A. Grimm, J. V. Thalherr – architektura, J. M. Scherhauf, O. Schweigel, J. V. Prchal – sochy, F.A. Sebastini – malby).

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že **zamýšlené práce jsou v rozporu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně-historických hodnot.**

Zdůvodnění:

Navržené zajišťovací práce jsou podle našeho názoru v rozporu s kulturně-historickými hodnotami chráněného statku. Obnova dotčené součásti nemovité kulturní památky musí být provedena odpovídajícím způsobem s ohledem na její kulturně-historické hodnoty, tj. památkově odpovídajícím způsobem a zároveň musí být navržena a provedena technicky funkčním způsobem, nezávadným pro navazující konstrukci opěrné zdi jako celku. Předložený záměr včetně přílohy (návrhu řešení) – zajišťovací práce na havarijním stavu konstrukce části opěrné zdi v prostoru bývalé augustiniánské zahrady – neřeší nebo spíše nevysvětluje, proč musí být předmětná část zídky odbourána a zda není možné zvolit jiný, šetrnější způsob jejího zajištění. Dále není dostatečným způsobem řešena funkčnost nových částí konstrukce, a to i s ohledem na konstrukce navazující (opěrná zeď jako celek – liniová stavba). Z pohledu zachování kulturně-historických hodnot chráněného statku je třeba daný problém řešit komplexně (nikoliv pouze lokálně v úseku vymezeném havarijním stavem) a také zajistit dostatečným způsobem ostatní dochované navazující části, např. klenutou část opěrné zdi (tzv. zaklenutá kapsa).

Navržená oprava/náhrada části opěrné zdi dále neřeší funkční odvodnění konstrukce z rubové strany, nejsou navrženy odvodňovací prostupy (tzv. chrliče, nutno upřesnit tvar prvku), není řešeno spádování krycí plochy opěrné zdi (na jakou stranu?), není přesně specifikováno, jakým způsobem bude stávající zeď opravena, zda bude řešena dilatace koruny zdi apod. Není uveden způsob celkového zajištění navazujících konstrukcí, kdy minimálně provedením výkopu v navrženém rozsahu bude staticky ohrožena existence klenuté součásti opěrné zdi. Není dostatečně specifikován způsob zhutnění materiálu záspy výkopu (zásah v celkové výšce 5,5 m), je zde pouze uveden zásep zeminou.

Tj. předložený záměr sice vyřeší havarijní část konstrukce části opěrné zdi, zároveň ale ohrozí stabilitu i vlhkostní poměry navazujících konstrukcí.

Dále není navržen způsob provedení, příp. náhrady kamenného zdícího (lícového) materiálu, není uveden zdroj pro doplňování kamenů (náš předpoklad je kámen lokálního původu při maximálním využití původního materiálu z rozebírané historické zdi in situ), není specifikován způsob/technické provedení, struktura) spárování kamenného líce zdi. Je sice uveden způsob napojení (provázání) nově doplňované části s původní konstrukcí ohradní zdi, avšak není řešeno spolupůsobení těchto konstrukcí, kdy se bude zjevně jednat o materiály s rozdílnými mechanickými vlastnostmi.

Dále není uvedeno, jakým způsobem bude postupováno v případě odhalení další předpokládané klenuté části (jihozápadně od popsané tzv. zaklenuté kapsy). Navržený zásah – bourací práce stávající nestabilní části ohradní zdi – zasahuje do prostoru této „velké neznámé“.

Také není navržena sanace vegetačních prvků ve stávajícím zdivu, v částech konstrukce k zachování, zda bude pouze chemicky umrtvena.

Výše uvedené je ze strany státní památkové péče požadováno z důvodu zohlednění *zásady věrohodného ztvárnění doplňované/nahrazované části konstrukce opěrné zdi*, kdy pro věrohodné vyznění a působení stavební památky je třeba použít postupy, technologie a materiály odpovídající původním postupům, technologiím a materiálům. Jiný postup obnovy, než výše uvedený by mohl vést k materiálovému i vizuálnímu poškození dotčené části památky. Při stavebních pracích by měla být důsledně zohledněna skutečnost, že opravovaná konstrukce je součástí nemovité kulturní památky. Navržený nově vyzděný úsek zdi by měl být proveden jako tvarová a materiálová kopie stávajícího úseku zdi.

Doporučení:

- nejen líc zdiva, ale i jeho samotná hmota musí být proveden způsobem horizontálního kladení kamenů dle původního řešení (hledisko autenticity provedení obnovy části památky)
- mezery ve zdivu budou klínkovány drobnými kameny – vyplněny tzv. šíbrý
- odpovídající struktura a technické provedení spárování – malt a vápenná (hydraulické vápno) nebo malta vápenocementová, pouze mírně nastavovaná, kdy spárovací materiál nesmí být pevnější než materiál kamenný, dále úroveň (plochy) spárování, barevnost v lomené bílé nebo přírodní
- prezentovat vzorek zdění kamenné zdi a strukturu a povrchové zpracování spárování na kratším úseku zdi – před začátkem prací, vzorek by měl být schválen zástupci státní památkové péče a teprve poté by bylo možno provést práce jako celek
- důsledně odstraňována by měla být pouze náletová zeleň, jejíž kořeny narušují zachovávanou část zdiva. Tato zeleň by měla být pouze odříznuta, případně lze lokálně použít herbicidní prostředek. V žádném případě by nemělo být prováděno odstraňování těchto dřevin vytrháváním s kořeny, aby nedošlo k dalšímu poškození zdiva.
- „odizolování“ paty nově provedeného úseku zdiva, odpovídající materiál v případě okapového chodníku

Upozornění:

Veškeré zemní a výkopové práce budou prováděny na území s archeologickými nálezy ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Stavebník je již od doby přípravy stavby povinen oznámit svůj záměr Archeologickému ústavu Akademie věd ČR, v tomto případě Archeologickému ústavu AV ČR v Brně, Čechyňská 363/19, Brno, a umožnit jemu nebo oprávněné organizaci provést na dotčeném území záchranný archeologický výzkum. Informace o organizacích oprávněných provádět archeologický výzkum podá Archeologický ústav AV ČR v Brně, případně Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci, odbor archeologie,

Horní nám. 25, Olomouc. Záměr lze oznámit elektronicky na webové adrese <http://api.archeologickamapa.cz/oznameni/0/>.

Dovolujeme si Vás požádat o zaslání rozhodnutí / závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

Mgr. Ondřej Belšík
vedoucí odboru péče o památkový fond